

Schadelijke producten: oplosmiddelen

- Wat zijn oplosmiddelen?
- Hoe worden werknemers blootgesteld aan oplosmiddelen?
- Wat zijn de gevolgen van werken met oplosmiddelen?
- Welke beroepen hebben te maken met oplosmiddelen?
- Wat zegt de wet?
- Wat kunnen werkgevers doen?
- Wat kunnen werknemers doen?

Wat zijn oplosmiddelen?

Oplosmiddelen zijn vluchtige (=makkelijk verdampende) stoffen waarin andere stoffen oplossen. Oplosmiddelen zitten in erg veel producten die in de bouw worden gebruikt. Niet alleen in verfproducten, maar ook in lijmen, kitten en schoonmaakmiddelen.

Hoe worden werknemers blootgesteld aan oplosmiddelen?

Blootstelling aan oplosmiddelen kan op verschillende manieren plaatsvinden:

- door inademing van vluchtige stoffen;
- door de huid door direct contact met het oplosmiddelhoudend product;
- via de mond door met verontreinigde handen te eten of te roken.

Wat zijn de gevolgen van werken met oplosmiddelen?

Door het inademen van oplosmiddelen kunnen de slijmvliezen geïrriteerd raken. Ook kunnen door inademing oplosmiddelen in het bloed worden opgenomen. Via het bloed worden de oplosmiddelen verder getransporteerd. Als eerste gaan deze stoffen naar organen met een goede doorbloeding en een hoog vetgehalte: het zenuwstelsel.

Het acute effect van oplosmiddelen op het zenuwstelsel is vergelijkbaar met dat van alcohol: praatneigingen, gebrek aan eetlust, ongecontroleerde bewegingen, slaperigheid enz. Dit acute effect kan optreden bij hele hoge blootstellingen, bijvoorbeeld bij het werken met oplosmiddelen in kleine ruimtes zoals toiletten en douchecellen (tegelzetters en schilders).

Als werknemers vaak aan hoge concentraties oplosmiddelen worden blootgesteld, kan dat leiden tot onherstelbare beschadiging van de hersenen. Dit uit zich in effecten als vergeetachtigheid, prikkelbaarheid, moeheid, nervositeit, depressiviteit en (in zeer ernstige gevallen) vervroegde dementering. Dit ziektebeeld heet OPS: Organisch Psycho Syndroom. Om die reden is sinds 2000 de Vervangingsplicht van kracht (zie 'Wat zegt de wet?')

Oplosmiddelen hebben een ontvettende werking op de huid. Werknemers kunnen huidklachten krijgen door blootstelling aan oplosmiddelen: roodheid, kloven en eczeem. Dus huidcontact moet worden voorkomen.

Welke beroepen hebben te maken met oplosmiddelen?

Mensen met onder andere de volgende beroepen hebben te maken met oplosmiddelen:

- schilders;
- kunststofvloerenleggers;
- betonreparateurs.

Wat zegt de wet?

Voor binnenwerk is sinds 1 januari 2000 de zogenaamde Vervangingsplicht van kracht (Arboregeling 4.32a, paragraaf 4.8a). Dit betekent dat voor binnenwerk waar mogelijk moet worden gekozen voor het gebruik van producten die weinig of geen oplosmiddelen bevatten. De regeling komt er op neer dat er voor binnenschilderwerk alleen watergedragen verfproducten mogen worden gebruikt. De toegestane hoeveelheid oplosmiddel voor binnenschilderwerk is als volgt:

- voor muurverf: maximaal 60 gram vluchtige organische stoffen (VOS) per liter;
- voor lak, vernis of vulmiddel geldt een maximum van 100 gram per liter product.

De Vervangingsplicht geldt voor alle binnenwerkzaamheden, dus voor het aanbrengen van verf, lak, beits, vernis of vulmiddel met inbegrip van voorbereidingen (verwijderen, afbijten van oude verflagen). Ook voor het voorstrijken van vloeren en wanden en het plamuren van wanden en andere oppervlakken geldt de Vervangingsplicht.

Zie voor de tekst van Arboregeling 4.32a, paragraaf 4.8a de website van het [ArboPortaal](#)

Wat kunnen werkgevers doen?

Om werknemers te beschermen tegen de schadelijke effecten van oplosmiddelen, kunnen werkgevers het volgende doen:

- zorgen voor producten met zo min mogelijk oplosmiddelen, bij binnenwerk is de werkgevers dit zelfs verplicht;
- zorgen dat er tijdens het werken met oplosmiddelhoudende producten goed wordt geventileerd;
- het werk zo organiseren dat blootstelling minimaal is: korte verblijftijd, spuitcabines, e.d.
- werknemers voorlichting geven over hoe te werken met oplosmiddelhoudende producten: niet eten, drinken en roken op de werkplek, zorgen voor:
 - goede huidbescherming (op de huid gemorste producten direct afvegen met schone, droge doek, handschoenen dragen);
 - goede huidreiniging (handen alleen wassen als het nodig is en geen oplosmiddel gebruiken maar een milde zeep);
 - goede huidverzorging (handen insmeren met koelzalf AZG of vaseline-lanette crème AZG).

Wat kunnen werknemers doen?

Om zichzelf te beschermen tegen de schadelijke effecten van oplosmiddelen, kunnen werknemers het volgende doen:

- ventileren wanneer zij met oplosmiddelen werken;
- werken met rollers op lange steel en lange spuitlansen om de afstand tussen uitdampend oppervlak en de ademzone te vergroten;
- geen met oplosmiddel doordrenkte doeken in uw broekzak stoppen;
- niet eten, drinken en roken op de werkplek;
- de huid goed beschermen door gemorste producten direct af te vegen met een schone, droge doek en altijd handschoenen te dragen;
- handen alleen wassen als het nodig is en dan niet met oplosmiddel maar met een milde zeep.
- handen goed verzorgen; handen insmeren met koelzalf AZG of vaseline-lanette crème.